

Етнокультурна лексика турецької мови у поезії Джана Юджеля

О. А. Пишньоха

Інститут філології Київського національного університету імені Тараса Шевченка, м. Київ, Україна
Corresponding author. E-mail: OlgaPysh89@yandex.ua

Paper received 25.03.17; Accepted for publication 01.04.17.

Анотація. Стаття присвячена дослідженню етнокультурної лексики у мові турецької поезії. Протягом останніх років основна увага лінгвістичних досліджень була зосереджена на лексиці, яка відображає культурні та етнічні особливості певної нації, її розуміння і сприйняття світу. Дослідження проводиться на матеріалі поезії відомого турецького поета, письменника і перекладача Джана Юджеля. У його поезії часто зустрічається лексика, маркована характерними культурними компонентами, знання яких дозволяє читачеві зрозуміти і відчувати в повній мірі колорит турецької мови і культури. Вивчаючи етнокультурну лексику, ми досягаємо розуміння величезного пласту контекстуальної інформації, явищ, які містять культурну та історичну специфіку нації, що є основним чинником у процесі створення конструктивного діалогу з носіями турецької мови. У статті наводяться відповідні приклади етнокультурної лексики, їхній переклад, джерельна база, історичні передумови формування такої лексики, а також аналіз конотацій, які вони мають для турецького реципієнта.

Ключові слова: етнокультурна лексика, мовно-культурна компетенція, мова, культура, поезія, інтертекстуальність, когнітивна база, етнос, національна свідомість.

Стаття присвячена дослідженню етнокультурної лексики на матеріалі поетичних творів турецького поета другої половини ХХ ст., яка розглядається крізь призму динамічної взаємодії мови та культури.

Етнокультурна лексика ввібрала в себе своєрідне бачення навколишньої дійсності, специфічне для певного етносу і концентрує в собі історико-національне бачення світу. В умовах поглиблення міжкультурного діалогу спеціальні дослідження такої лексики набувають все більшої актуальності і все більше науковців спрямовують свої дослідження до осмислення мови в цілому, не лише як засобу комунікації або засобу вираження думок, а як засобу пізнавальної здатності людини та явища культурно-історичного характеру.

Етнокультурна лексика породжує ускладнення у процесі комунікації, адже вона специфічна для певного етносу і людина, яка є представником іншого етносу і культури, може не володіти історичним та культурним пластом інформації, який зумовлює розуміння таких слів. Така складність сприйняття етнокультурної лексики носіями інших мов та культур призводить до необхідності вивчати її крізь призму лінгвокультурології, яка, у свою чергу, передбачає орієнтований на дослідження зв'язку мови з культурою, історією, менталітетом та народною творчістю вектор дослідження.

До етнокультурної лексики належать: 1) назви природних явищ, характерні для тієї області, де живуть носії цієї (певної) мови; 2) лексика матеріальної культури; 3) лексика духовної культури: а) терміни споріднених і сімейних відносин, статевовікова класифікація людей; б) терміни суспільних відносин; в) лексеми, що відносяться до духовного життя людей (музика, мистецтво, розваги), освіта і виховання; г) лексеми, що характеризують людей в системі суспільних зв'язків і цінностей; д) лексеми, що відносяться до міфології, фольклору та обрядів [1, с. 52].

Етнокультурна лексика – це важлива складова культурно-мовної компетенції, значення та зміст якої добре відомі представникам певної етнокультурної спільноти. У конкретній мовленнєвій культурі етнокультурна лексика має характерні цій культурі особливості використання. Часте використання етнокультурної лексики у мові турецької поезії, її неповторність, колорит та вагомий інформаційний пласт, який у ній закодований, залишаються недостатньо дослідженими вітчизняними тюркологами, що і зумовлює актуальність цього наукового дослідження. **Метою дослідження** є виокремлення етнокультурної лексики, а також аналіз її функціонування та характеристика історичних значень. **Об'єктом дослідження** є етнокультурна лексика в контексті турецьких поетичних творів ХХ століття,

матеріал дослідження складають вірші турецького поета другої половини ХХ ст. Джана Юджеля. Поставлена мета передбачає вирішення комплексу завдань: 1) визначити основні функції етнокультурної лексики як прикладі етнокультурних лексем, які зустрічаються у творах Джана Юджеля; 2) визначити джерельну базу та окреслити історичні передумови формування такої лексики; 3) зробити аналіз конотацій, які вони мають для турецького реципієнта.

Взаємодія мови та культури завжди і у великій мірі привертала до себе увагу турецьких науковців, мислителів, письменників, відомих поетів тощо. Зокрема, відомий турецький політик і літератор, ідеолог кемалізму Зія Гьокальп розглядав мову як дієве знаряддя для зміцнення національної свідомості, а також, висловив думку про те, що «культура – це гармонійна єдність релігійного, етичного, раціонального, естетичного, мовного і технічного життя певної нації» [8, с. 27].

Юнусу Емре належить вислів, що «мова – це шлях мудрості». Мова – це важливий засіб, що забезпечує набуття видимості усіх виявів життя людини. Переважна більшість лінгвістів, соціологів, антропологів дотримуються єдності у думці про те, що мова є основним компонентом культури [9]. Мова – найвагоміший транслятор культури. Усі здобутки та прояви культури передаються усно чи письмово за посередництвом мови від покоління до покоління. Майбутні покоління в процесі опанування рідної мови опановують мову не лише як засіб спілкування, вони автоматично опановують характерні моделі життя своїх предків та особливості, які властиві етносу, у якому вони жили [9].

Культурно-історичні передумови задають притаманний турецькому етносу вектор розвитку його мови. Різновид бойового мистецтва «Гюреш», бої півнів, збір винограду, характерні дитячі ігри, специфічні різновиди народних ігор, «Орта оюну», «Ніч хни», «Алтин гоню» і багато іншого – усе це характерні особливості турецької культури, її багатство та особливості, які відрізняють її від інших культур світу.

Пронизана століттями культурного різноманіття мова, фіксує своє багатство в літературі. Зокрема, Зія Гьокальп зазначив, що «Турецька література складається з народних приказок та загадок, з народних казок та *кошма* (різновид поезії), народних *ченгنامه* (різновид епосу) та легенд, *дестанів*, народних анекдотів та народного театру». У своїй статті під назвою «Банарли, як процвітає мова» Гьокальп пише, що «народи роблять мови мовою. А ті, хто люблять мови цих народів, хто їх розуміє і божественно володіє ними – це великі поети» [8, с. 31].

Ми наближаємося до усвідомлення особливого місця поезії в турецькій культурі, історії та сучасному суспільстві. «Поезія займає важливе місце у культурі кожного народу. Є поезія, яка надає групі людей національну свідомість, спрямовує їх і веде до конкретної мети. Коли необхідно висловити співчуття і любов у миті щастя, чи печалі, біля колиски дитини, або на порозі війни, у пам'ять загиблих товаришів, тобто у різноманітних гранях життя кожної людини вірші займають особливе місце» [9].

Турецьку мову, з точки зору її фонетичної структури мелодійності, вважають гармонійною та ефективною для вираження почуттів, особливо у римованій формі. «Турецька мова – це мова створена для поезії», вважають її носії. Одягнути в поезію пережиті події, передати віршами критику щодо подій у суспільному житті, поезія Дивану, народна поезія – усе це невід'ємна частина особливої схильності турецької мови до рим.

Цікавим є також і той факт, що падишахи, які керували створеною у 1299 р. Османською імперією, оточували себе поетами й самостійно писали прекрасні вірші у вільний від керування імперією час. Зокрема, турецький професор Джошкун Ак навіть присвячує цьому книгу «Поети Падишахи» (тур. «*Şair Padişahlar*»), де зібрані зразки витонченої поезії багатьох представників султанської крові.

Таким чином, поезія займає провідне місце у турецькій лінгвокультурі, велика кількість представників турецького народу мислить поезією і декларує свої почуття світові динамікою рим і натхненних рядків.

Джан Юджель – відомий турецький поет, публіцист і перекладач. Вірші Джана Юджеля прямолінійні, присвячені рішучим, чесним, сміливим, небуденним особистостям, релевантним подіям, ідеям і часто їхні рядки містять нецензурну лексику, що на думку критиків, підсилює динаміку та значимість слів поета [16]. Таким чином, поезія Джана Юджеля є потужним джерелом етнокультурної лексики, що дає нам можливість зазирнути у світосприйняття турецького народу, перш за все, через назви природних явищ, які характерні для тієї області, де живуть носії турецької мови.

Досить часто в турецькій поезії зустрічається слово *meltem*, зокрема у вірші Джана Юджеля «Середземне море тобті личить» зустрічаємо такі рядки:

Hayatta yattık dün gece, Üstümüzde meltem [11]. *Минулої ночі ми живими лягали, І вкривало нас легкими вітрами.* Мельтем – це різновид легкого вітру невеликої сили, що віє з водної поверхні на суходіл і навпаки (бриз); також це досить поширене жіноче ім'я в Туреччині. Таким чином, можемо прийти до висновку, що для турецького читача це слово уособлює очікувану для південних країн легку прохолоду, свіжість, деяку ніжність і легкість, що, можливо, воно і зобов'язане передати своїй власниці у якості імені.

Для турецької культури характерним є використання ще одного слова на позначення холодного північно-східного вітру (борею) – *poyras*:

Ben de arından açılıyorum, Bir poyras çizip deftere [11]. *І я відкриваюся слідом, Намалювавши у зошиті північно-східний вітер.*

Хоча, це слово походить з грецької міфології від імені бога Борея, в турецькій поезії воно дуже часто використовується для створення відповідного емоційного фону. Крім того, це також можна віднести до характерної частини картини світу турецького етносу, який у певний час своєї історії асимілював з представниками великих прадавніх цивілізацій, що позначилося на його формуванні та світосприйнятті.

У вірші «Некролог» Джан Юджель вводить до свого поетичного світу фітоніми, зокрема, це *Erguvan*, що в українському варіанті звучить як *багрянник європейський* або *цериц європейський* – дерева та кущі бузкового кольору, які ростуть переважно у Середземномор'ї, на Близькому та Середньому Сході. З етнокультурної точки зору, ця рослина цікава для нас тим, що представляє собою оповитий романтикою символ. Навесні багрянник вкриває Стамбул, особливо береги Босфору, характерними бузково-пурпурними (фіолетовими) розливами. Це один з важливих образів Візантії та християнства. Пурпурно-багрянний колір використовувався в одязі візантійських імператорів. Природним шляхом цей колір було отримати найважче. З цієї причини він символізував вишуканість, силу і багатство. Ніхто, окрім імператора, не мав права носити пурпурно-багрянну мантию.

Крім того, багрянник протягом століть символізував турецьке місто Бурсу. Зять султана Османської імперії Йилдирима Баязида, представник знаті Емір Султан започатковує щорічне проведення свята у період цвітіння Багряннику, яке він присвятив своїй зустрічі з мюрідами (учнями шейха). Це свято бере свій початок у XIV ст. і стало потужним поштовхом для економіки міста, продовжуючись у вигляді традиційного народного гуляння до XIX ст. На сьогоднішній день, активізуються спроби відродити це свято.

Фітоніми займають вагоме місце у творах багатьох турецьких поетів, до того ж, їх досить часто можна зустріти і в *тюркю* (горіх, інжир, чинара, троянда і багато іншого). Культурний аналіз фітонімів у турецькій поезії має особливе значення, адже, трави, квіти і дерева виступають своєрідним перцептивним засобом пізнання краси природи, втіленням природної досконалості, характерними особливостями місцевості, яка формувала світосприйняття поета. Таким чином, їхній аналіз є важливим фактором творення етнокультурної картини світу письменника.

У поезії Джана Юджеля часто спостерігаємо різноманітну лексику на позначення предметів матеріальної культури.

У турецьких віршах часто зустрічається незамінний атрибут східної культури – кава. Зокрема, у вірші Джана Юджеля «Але перш за все й обов'язково будь здорова!»:

Bir güzel kahve ismarla kendine, Seni mutlu eden sesi duyarak için alo de [11]. *Замов собі прекрасну каву, І слухавку зніми, щоб почути голос, який робить тебе щасливою.*

Культура містить специфічний для певного народу ряд особливостей. На цьому прикладі ми спробуємо розкрити специфічні етнокультурні риси такого знайомого явища, як кава, які притаманні турецькому народу і доведемо, що навіть культура споживання кави відрізняється у представників різних етносів.

Попри те, що кава походить з Ємену, вона вже стала національним напоєм у багатьох країнах світу, здобувши неабияку популярність і в Туреччині, і в Україні. Проте, є вагомі відмінності між тим, як п'ють каву, наприклад, в Стамбулі та у Львові. У Туреччині каву споживають переважно у спеціальних закладах, де її подають у маленьких чашках, обов'язково зі склянкою води. Велика кількість туркенів вже змалку вглядаються в кавову гущу і вбачають у загадкових візерунках події майбутнього, свого судженого, відповіді на питання, які є актуальними. Традиція споживання кави в Туреччині обросла легендами і містикою. Як розповідають деякі туркені, раніше без ворожіння на кавовій гущі не приймалося жодне рішення, дівчат не видавали заміж, а також, подаючи каву гостям, можна було ви-

словити своє ставлення до них. Зокрема, якщо гостям подавали гірку (у деяких регіонах – солону) каву – це означало, що їм у цьому домі не зраділи. Якщо хлопець прийшов свататися до дівчини, вона мала подати йому та його батькам каву, зашифрувавши у ній свою відповідь. Якщо кава була гіркою – це означало відмову. Якщо смачна і солодка – дівчина приймала пропозицію вийти заміж. Невербальне повідомлення за посередництвом кави у специфічних ситуаціях на Сході актуальне і сьогодні: чим більше цукру – тим сильніша любов.

На сьогоднішній день, у самому серці міста Стамбул є спеціальна кав'ярня, де ви можете замовити не тільки запашну каву, але і цілком пристойне ворожіння на кавовій гущі (проте, деякі місцеві жителі сприймають цей заклад як «атракціон для туристів»).

В Україні кава також набуває статусу національного напою, і переважна більшість українців починає свій ранок із запашної кави. Щороку у Києві і Львові проходять фесричні фестивалі кави, відкриваються концептуальні кав'ярні тощо. У багатьох містах України спостерігається культ кави, її готують і споживають усюди. Проте, українці часто надають перевагу каві з молоком та різноманітними спеціями (кориця, ваніль, імбир тощо) і обряд ворожіння на кавовій гущі в Україні – дивина. На такому простому прикладі можемо констатувати, що кожен етнос пропускає те, чи інше явище крізь призму свого світобачення, що формує його національноспецифічну, автентичну культуру.

У своєму вірші «Середземне море тобі личить» поет згадує таку реалію, як *tirhandil*. *Тірханділь* – це різновид мічного, але витонченого човна, який приводиться в рух за допомогою вітрила та весел, зазвичай від 7 до 12 м завдовжки і зустрічається переважно біля берегів м. Бодрум. Назва і походження самого човна відноситься до часів античних цивілізацій, зокрема, такими човнами користувалися фінікійці, античні греки та давні римляни. Ці човни символізують вагомий пласт історичної давнини, античні битви у морських просторах, а також сучасні морські туристичні прогулянки та велику кількість рибалок, які їх використовують у промислових цілях [13].

У вірші «Ай! Ай! Ай!» знаходимо такий рядок: *Vakıyorum da ayın ayaklarına Yatırılmışlar yine Ahmed'i falakaya* [11]. *І дивлюся на місяць, Знову поклали Ахмеді на фалаку.*

Фалака – традиційне для Близького Сходу середньовічне знаряддя катувань, палиця, до якої прив'язували ноги людини для покарання ударами по босим стопам. Цей вид покарання часто застосовувався до учнів османських шкіл (за османських часів фізичні покарання в школах були загальноприйнятими явищем). Таким чином, велика кількість людей, сучасників автора і його попередників, зазнала в дитинстві чимало покарань на фалаці, що зчинило незаперечний вплив на формування дитячої психіки і залишилося у пам'яті дорослих турків на все життя.

До особливого різновиду етнокультурної лексики у творах турецьких поетів відносяться **символічні власні імена**, які визначаються як слова-реалії та розширюють інформаційно-емоційний простір твору.

У вірші «Запитай у лева» уваги заслуговують рядки, які містять символічні імена:

Libya'ya gitmek için sıra bekleyen bir Kunuri Aslanıydı [11]. *Щоб відправитися у Лівію, свою чергу чекав ще один Сміливець Кунурі. Сміливець Кунурі* – це символічне ім'я, яке походить від подій Корейської війни (тур. *Kunu-ri Muharebesi*) у 1950-1953 рр. Більшість

турецьких солдат, які брали участь у цій війні, походила з маленьких міст та селищ східної Туреччини, які вперше покинули не тільки свою країну, але і свої рідні місця. Проте ще одна проблема виявилася в тому, що турецькі солдати вперше зустрілися з немусульманами у країні, якої вони не знали, а також, суттєвою проблемою стали незнання мов, релігійні та культурні розбіжності між союзними військами турків і американців. Американські керівники не передбачили наслідків від незнання турецької культури і релігії, що призвело до серйозних проблем і конфліктів під час цієї війни (американські пайки, що містили у складі свинину, для турецьких солдат були неприпустимими тощо) [14]. Таким чином, можемо припустити, що автор використовує у цьому вірші символічне ім'я *Сміливець Кунурі*, щоб підкреслити усю драматичність ситуації непродуманої і чужої війни тощо.

У вірші «Середземне море тобі личить» ми зустрічаємо рядок: *Ali Dumdum anasına söviyor saatlerdir* [11]. *Алі Думдум годинами лається.* Власне ім'я *Алі Думдум* теж позначено національним колоритом, адже прізвище може бути прізвиськом, тому, що у слова *dumdum* є декілька значень: *дум дум* – (арго) це бовдур, недотепа; назва тропічного захворювання – лихоманка *Дум-Дум* або *кала-азар* (з санскриту – «чорна лихоманка»); різновид експансивної кулі, яка призводить до серйозних поранень (назва походить від назви *Дум-дум* – передмістя індійського міста Калькутти, де розташовувалася британська фабрика з вироблення цих куль) тощо [15]. Таким чином, ми можемо дійти думки про те, що автор закладає в образ цього хлопця певну емоцію, своє ставлення, чим справляє відповідне враження на читача.

Через літературні твори мова відображає усі притаманні своїм носіям переживання і характерні риси. У витончених віршах розказував світові про любов Юнус Емре, про палкі почуття до батьківщини Мехмет Акіф, Фузулі – про переживання й страждання [9].

У цьому дослідженні на прикладі сповнених любові і критики віршів турецького поета Джана Юджеля ми ще раз довели, що культура – це безкінечне джерело для мови, а мова для культури – це незамінний засіб її збереження і передачі. Сама по собі турецька поезія – це вже вагоме етнокультурне явище, адже за всіх часів їй надавали основоположного значення, приділяли увагу, зверталися усі, від вуличних поетів до падишахів.

Вірші Джана Юджеля прості, рішучі, написані розмовною, «вуличною» мовою та пронизані «гострим слівцем». Використання нецензурної лексики, на думку багатьох критиків, надає віршам необхідного забарвлення та значимості. Культура Туреччини, на думку тих же критиків, неможлива без лірики Джана Юджеля, адже Туреччина сильно вирізняється своєю культурою, традиціями та побутом, а головне – наділеною стійким характером та стержнем інтелігенцією. Таким чином, мова віршів Джана Юджеля виступає своєрідним дзеркалом, яке відображає навколишній світ, пронизаний переживаннями та почуттями автора, а в окремих випадках, вона сама починає формувати світосприйняття, закріплюючись у мові в якості прецедентних феноменів. Етнокультурна лексика виступає для іноземного читача своєрідним джерелом культурних реалій невідомого простору іншої країни, формує картину світу про витончено прекрасний і водночас непростий Схід, надихає до пізнання іншої культури та збагачення своєї рідної.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ахметьянов Р.Г. Общая лексика духовной культуры народов Среднего Поволжья, Москва, 1981.
2. Алиев А. Отважные мусульмане в корейской войне [Е. ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: http://umma.ua/ru/article/article/Otvazhnie_musulmane_v_koreyskoy_voynе/21432
3. Баучиева З.Б. Диссертационная работа: Этнокультурная лексика тюркского происхождения в русском языке: диссертация кандидата филологических наук : 10.02.02, 10.02.01. – Карачаевск, 2005. – 160 с.
4. Букулова М. Турецкий верлибр: вчера и сегодня [Электронный ресурс] / Марина Букулова – Режим доступу до ресурсу: <http://textonly.ru/mood/?issue=23&article=24928>.
5. Колодин А. Функции культуры [Е. ресурс]. – Режим доступу: <http://religiocivilis.ru/component/content/article/1278-funkcii-kultury.html?start=2>
6. Akarsu B. Dil-Kültür Bağlantısı, İstanbul: İnkılapYayınevi, 1998.
7. Banarli N. Bir dil nasıl güzelleşir [Е. ресурс] / Nihad Sami Banarli – Режим доступу до ресурсу: <http://www.nihadsamibanarli.com/bir-dil-nasil-guzellesir/>.
8. Gökalp Z. Türkçülüğün Esasları, İstanbul: Sebil Matbaacılık, 1975.
9. Göçer A. Dil-Kültür İlişkisi ve Etkileşimi Üzerine. [Е. ресурс]. – Режим доступу: http://turkoloji.cu.edu.tr/ali_gocer_dil_kultur_iliskisi.pdf
10. Güvenç B. Kültürün ABC'si (2. baskı), İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2002.
11. Yücel C. Şiirleri [Е. ресурс] / Can Yücel – Режим доступу до ресурсу: <http://www.siiipenceresi.com/sairsiir/canyucel.htm>.
12. Bahcecik [Е. ресурс]. – Режим доступу: http://www.bahcecik.org.tr/habergoster.asp?haber_id=41
13. Bodrum baglari [Е. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bodrubaglari.com/mv.php?sayfa=detay&id=64>
14. Korean war [Е. ресурс]. – Режим доступу: <http://koreanwar.com/>
15. Nedir [Е. ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://nedir.ileilgili.org/dumdum-nedirnedemek-ileilgili-bilgiler.html>.
16. Şairler ve Şiirleri [Е. ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://dritadore.blogspot.com/p/sairler-ve-siirleri.html>.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

17. Історія у фотографіях [Електронний ресурс] /Режим доступу до ресурсу: <http://foto-history.livejournal.com/4988836.html>

REFERENCES

1. Akhmetyanov R.G. General vocabulary of the spiritual culture of the peoples of the Middle Volga region, Moscow, 1981.
2. Aliev A. Brave Muslims in the Korean War [Electron resource]. – Resource access mode: http://umma.ua/ru/article/article/Otvazhnie_musulmane_v_koreyskoy_voynе/21432
3. Bauchieva Z.B. Dissertational work: Ethnocultural lexicon of the Turkic origin in Russian language: the dissertation of a Cand.PhD. – Karachaevesk, 2005. – 160 c.
4. Bukulova M. Turkish verslibre: yesterday and today [Electron resource] / Marina Bukulova – Mode access to the resource: <http://textonly.ru/mood/?issue=23&article=24928>
5. Kolodin A. Functions of culture [Electron resource]. – Access mode: <http://religiocivilis.ru/component/content/article/1278-funkcii-kultury.html?start=2>

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

17. History in photographs. [Electron resource]. – Access mode: <http://foto-history.livejournal.com/4988836.html>

Ethnocultural words in the poetry of Can Ucel

O. A. Pyshnokha

Abstract. The article is devoted to the researching of ethnocultural words in the language of Turkish poetry. Over the last few years, the main focus of linguistic research has been focused on the vocabulary that reflects cultural and ethnic characteristic features of nations, their understanding of the world. There is the feature of every language that can expand the worldview of people and get them interested in the culture of their ethnos. The article is dedicated to the research on ethnocultural vocabulary of Turkish language. As an example it is given poems of famous Turkish poet, writer and translator Can Yücel. It touches upon the lexical units of material culture of the language of Turkish poetry. By studying such culturally marked vocabulary we can understand a lot of contextual information, phenomena that resemble cultural and historic specificity of the nation, thus we can hold a constructive dialogue with Turkish native speakers. Under the ethnocultural words we understand words that are specific language units, meaningful for an individual because of their informative and emotive values; well-known to a wide milieu surrounding the individual, including his predecessors and contemporaries. Relevant examples are given to prove that the ethno-cultural words are used in the modern Turkish poetry; and poetry becomes the ground for lots of the words that express the social group perception. The analysis of ethno-cultural words proves the influence of national world picture on the social one.

Keywords: ethno-cultural words, cultural and linguistic competence, language and culture, cultural and linguistic competence, poetry, cognitive base, ethnicity, national consciousness.

Етнокультурная лексика турецкого языка в поэзии Джана Юджеля

O. A. Pyshnokha

Аннотация. Статья посвящена исследованию этнокультурной лексики в языке турецкой поэзии. В течение последних нескольких лет основное внимание лингвистических исследований было сосредоточено на лексике, которая отражает культурные и этнические особенности определенной нации, ее понимание и восприятие мира. Исследование проводится на материале поэзии известного турецкого поэта, писателя и переводчика Джана Юджеля. В данной поэзии часто встречается лексика, маркированная характерным культурным компонентом, знание которой позволяет читателю понять и почувствовать в полной мере колорит и турецкого языка и культуры. Изучая этнокультурную лексику, мы достигаем понимания огромного пласта контекстуальной информации, явлений, которые содержат культурную и историческую специфику нации, что является основополагающим фактором в построении конструктивного диалога с носителями турецкого языка. Под этнокультурной лексикой мы понимаем лексемы, которые являются специфическими языковыми единицами, значимыми для индивида из-за их информационно-эмоциональных ценностей; они являются хорошо известными представителям данного этноса, включая его предшественников и современников. В статье приводятся соответствующие примеры, с целью доказать, что этнокультурные слова используются в современной турецкой поэзии. Анализ этнокультурной лексики свидетельствует о влиянии национальной картины мира на формирование социальной. В статье приводятся соответствующие примеры этнокультурной лексики, их перевод, источники происхождения, исторические предпосылки формирования такой лексики, а также анализ коннотаций, которые они имеют для турецкого реципиента.

Ключевые слова: этнокультурная лексика, культурно-языковая компетенция, язык и культура, поэзия, интертекстуальность, когнитивная база, этнос, национальное сознание.